

VIỆT NAM – ĐAN MẠCH

Môi trường

Ảnh: BirdLife

**Chương trình hỗ trợ
môi trường của
Đan Mạch cho Việt Nam**

Sơ lược về Chương trình hỗ trợ môi trường của Đan Mạch cho Việt Nam

Chiến lược triển khai - Cân bằng những quan tâm về môi trường với các nhu cầu của cuộc sống

Chương trình hỗ trợ môi trường của Đan Mạch (DEA) sẽ giúp cải thiện cuộc sống thông qua sử dụng bình đẳng và bền vững về môi trường các nguồn tài nguyên thiên nhiên và môi trường của Việt Nam.

Các chủ đề tập trung - Phát triển năng lực cho những hành động cụ thể

Hợp phần chung về nâng cao nhận thức và phát triển năng lực giúp xây dựng và phát triển khả năng hành động trong bốn chủ điểm tập trung sau:

- Bảo tồn đa dạng sinh học và Quản lý các khu bảo tồn.
- Quản lý các vùng bờ biển và các khu bảo tồn biển.
- Môi trường đô thị và công nghiệp.
- Giáo dục và nâng cao nhận thức môi trường.

Tập trung về địa lý - Những can thiệp cấp Trung ương và cấp tỉnh, tác động đối với quốc gia và địa phương

Các can thiệp cấp Trung ương bao gồm phát triển năng lực để sử dụng một cách bền vững các nguồn tài nguyên thiên nhiên của đất nước trên quy mô rộng lớn. Xây dựng năng lực cấp tỉnh và địa phương nhằm hỗ trợ cho những dự án nhất định tại một số tỉnh nghèo nhất của Việt Nam.

Các vấn đề chung xuyên suốt - Được lồng ghép vào cùng với việc xây dựng và triển khai chương trình

- Giảm bớt nghèo đói
- Nâng cao vai trò của phụ nữ trong quá trình phát triển
- Sự tham gia của cộng đồng và chủ quyền của địa phương

Ảnh: Bình Lê

2

Cơ sở - Viện trợ phát triển của Đan Mạch và “Quỹ Môi trường”

Đan Mạch đã và đang kiên trì theo đuổi mục tiêu toàn cầu về phát triển bền vững kể từ khi có Hội nghị của Liên Hiệp quốc về Môi trường và Phát triển tại Rio de Janeiro vào năm 1992. Hỗ trợ phát triển chính thức của Đan Mạch - chiếm tới 1% GDP - được chỉ đạo phải tuân theo mục tiêu chung về phát triển bền vững. Bảo vệ môi trường toàn cầu và sử dụng bền vững các nguồn tài nguyên thiên nhiên được coi là một trong những chủ đề trọng tâm xuyên suốt. Việt Nam là một trong số 20 quốc gia có Chương trình Hợp tác nhận hỗ trợ song phương của Đan Mạch thông qua Danida.

Ảnh: Anders Shriver

Bên cạnh 1% GDP dành cho hỗ trợ phát triển, Chính phủ Đan Mạch còn cung cấp tài chính để hỗ trợ chương trình môi trường đặc biệt cho những nước đang phát triển thông qua “Quỹ Môi trường” của mình. Quỹ này cùng với “Quỹ dành cho hòa bình và ổn định” lên tới 0,5% GDP vào năm 2005. Đông Nam Á được chọn là khu vực được ưu tiên về hỗ trợ môi trường của “Quỹ Môi trường” và Việt Nam là một trong năm nước nhận hỗ trợ trong khu vực. Hỗ trợ cho Việt Nam từ “Quỹ Môi trường” của Đan Mạch do Danida cung cấp và thực hiện thông qua “Chương trình hỗ trợ môi trường cho Việt Nam”.

“CHIẾN LƯỢC NĂM 2000”

Viện trợ phát triển chính thức của Đan Mạch tuân thủ theo Chiến lược 2000 của Danida với mục tiêu tổng quát là:

“Hỗ trợ cho các nước đang phát triển đang cố gắng để đạt được sự phát triển bền vững dựa trên việc cải thiện các điều kiện sống thông qua tăng trưởng một cách cân bằng về xã hội”

Ảnh: Bình Lê

3

2. Quản lý vùng bờ biển/các khu vực bảo tồn biển.

Dải bờ biển dài 3.200 km của Việt Nam là một nguồn đa dạng sinh học giàu có. Biển có vai trò là cơ sở về nguồn tài nguyên thiên nhiên của đất nước để phát triển nghề cá, nuôi trồng thủy sản và du lịch. Hơn nữa, một vùng ven biển lành mạnh có quan hệ mật thiết đối với đại đa số các hoạt động kinh tế của đất nước tại các vùng ven biển và những vùng lân cận. Hiện tại, môi trường tại các vùng biển và ven biển đang bị xuống cấp nghiêm trọng do các hoạt động khai thác quá mức và do thiếu sự phối hợp quản lý các nguồn tài nguyên. Chương trình DEA Việt Nam đề cập đến những vấn đề về môi trường và sinh kế của dân cư thông qua hỗ trợ bảo vệ các vùng đất ướt ven biển, quản lý và phối hợp sử dụng các nguồn tài nguyên, khuyến khích nuôi trồng thủy sản có hiệu quả và du lịch thân thiện với môi trường.

Ảnh: Brad He

3. Môi trường đô thị và công nghiệp.

Việc tự do hóa kinh tế thành công và sự tăng trưởng của đô thị và công nghiệp đã dẫn đến hậu quả nghiêm trọng về môi trường. Sản lượng công nghiệp tăng với mức trung bình hàng năm là 14% kể từ năm 1993, và sự phát thải các chất gây ô nhiễm là tương đối cao so với sản lượng công nghiệp. Năng lực để theo dõi mức độ phát thải và áp buộc các đạo luật đối với ô nhiễm công nghiệp vẫn còn ở mức yếu và kết quả là thường xuyên xảy ra sự cố phát thải kim loại nặng và các chất thải độc hại, dẫn đến những hậu quả nghiêm trọng đối với sức khỏe và môi trường tự nhiên. Tương tự, tăng trưởng đô thị đã gia tăng áp lực lên cơ sở hạ tầng môi trường đô thị vốn đã yếu kém. Nước rò rỉ từ các bãi rác thải và việc thiếu các phương tiện xử lý rác thải rắn và nước thải đô thị đã góp phần gây ô nhiễm nước ngầm, mất vệ sinh môi trường đô thị nói chung. Chương trình DEA Việt Nam giúp cải thiện môi trường đô thị và công nghiệp thông qua thiết lập những phương thức bền vững môi trường đối với quản lý, xử lý và thải các chất thải công nghiệp và sinh hoạt và áp dụng các phương pháp sản xuất sạch hơn.

Ảnh: Astrid Danilsson

6

4. Giáo dục và nâng cao nhận thức môi trường.

Giáo dục và nâng cao nhận thức môi trường là vấn đề cốt yếu để đảm bảo cho các vấn đề về môi trường được các thế hệ hiện tại và tương lai công nhận và xem xét đến. Việt Nam đã đạt được những tiến bộ đáng kể về giáo dục môi trường kể từ những năm 80, nhưng những thiếu sót nghiêm trọng vẫn còn tồn tại trong việc đào tạo giáo viên về các vấn đề môi trường và sự điều phối về giáo dục môi trường giữa các Bộ liên quan. Chương trình DEA Việt Nam góp phần hỗ trợ cho dự án “Giáo dục về môi trường” cùng các dự án khác để khắc phục những tồn tại này.

7

Xây dựng thể chế - các dự án riêng lẻ nằm trong chương trình tổng thể

Chương trình DEA Việt Nam đóng vai trò như một khuôn khổ chung giúp tìm kiếm và xây dựng những sự án “đơn lẻ” theo bốn lĩnh vực chủ đề. Việc điều phối toàn diện giữa các dự án, các Bộ liên quan và các cơ quan đối tác là trách nhiệm của Vụ Khoa học, Giáo dục Môi trường thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

Các dự án trong thực tế sẽ được triển khai khác nhau. Tùy thuộc vào bản chất và nhu cầu của mỗi dự án, các bên tham gia sẽ là các cơ quan cấp trung ương và cấp tỉnh cũng như các tổ chức phi chính phủ của Đan Mạch và quốc tế khác và cả với khu vực tư nhân.

Chương trình DEA Việt Nam - Một chương trình “động”

Chương trình hỗ trợ môi trường của Đan Mạch cho Việt Nam là một chương trình năng động có nhấn mạnh đến tính linh hoạt và có không gian dự phòng cho các thay đổi về mục tiêu. Các dự án có thể được sửa đổi và xây dựng các dự án mới. Quá trình động này sẽ nhận được những lời khuyên và những kiến nghị từ các cá nhân hay các cơ quan có liên quan đến môi trường và tài nguyên thiên nhiên của Việt Nam. Chu kỳ dự án thông qua đó các ý tưởng thích hợp được xây dựng lên thành các dự án phù hợp với những hướng dẫn chính thức của Việt Nam và gồm ba giai đoạn:

Danh mục “mềm”

Các ý tưởng và khái niệm được trình lên Bộ Kế hoạch và Đầu tư, các cơ quan Nhà nước khác hay Danida để sàng lọc và xếp thứ tự ưu tiên.

Danh mục “cứng”

Các ý tưởng và khái niệm mà Bộ KH&ĐT và Danida đã sàng lọc được chuyển sang giai đoạn danh mục “cứng”, tại đây chúng sẽ được xây dựng thành những đề cương dự án.

Các dự án được phê duyệt

Nếu Chính phủ Việt Nam và Ban Lãnh đạo của Danida phê duyệt một đề cương dự thảo dự án, nó sẽ được chấp thuận để triển khai.

Việt Nam - Các vấn đề về môi trường và chính sách đối phó

Việt Nam là một nước giàu tài nguyên thiên nhiên, có tính đa dạng sinh học cao, bờ biển dài, các đồng bằng ven sông màu mỡ và có tiềm năng khoáng sản đáng kể. Tuy nhiên, tài nguyên thiên nhiên lại bị sử dụng tới mức giới hạn bền vững và đang vượt qua các giới hạn đó: dân số tăng nhanh và mạnh, với 77 triệu dân trong đó có 70% sống bằng nông nghiệp, lâm nghiệp hay ngư nghiệp, khai thác trực tiếp các nguồn tài nguyên thiên nhiên để sinh sống. Áp lực còn được tăng thêm bởi tốc độ tăng trưởng kinh tế đáng kể cùng các hoạt động công nghiệp và đô thị hóa đang gia tăng kể từ khi bắt đầu *Đổi mới* vào năm 1986.

Chính phủ Việt Nam đã ban hành nhiều chính sách quan trọng để cân bằng giữa việc duy trì tăng trưởng kinh tế và xã hội với các quan tâm lâu dài về sử dụng bền vững các nguồn tài nguyên thiên nhiên. Chính phủ đã công bố *Kế hoạch Quốc gia về Môi trường và Phát triển bền vững* vào năm 1991, thành lập Cục Môi trường Quốc gia vào năm 1993 và ban hành Luật Bảo vệ Môi trường vào năm 1994.

Năm 1997, chính phủ Việt Nam và Đan Mạch đã thỏa thuận xây dựng một chương trình hỗ trợ môi trường do “*Quỹ Môi trường*” tài trợ. Kể từ đó, Chương trình đã được phát triển thông qua các cuộc đối thoại liên tục giữa hai nước. Chương trình có ngân sách tổng cộng khoảng 80 triệu USD cho các năm 1999-2002.

Ảnh: Astrid Danielson

Chiến lược của Chương trình - Môi trường và Sinh kế

Mặc dù đã có một thập kỷ phát triển đầy ấn tượng, nghèo nàn vẫn còn là một điểm để nhận thấy trong xã hội Việt Nam hiện nay mà một phần đáng kể dân số Việt Nam vẫn còn đang phải chịu đựng. Suy thoái về môi trường có liên hệ chặt chẽ với đói nghèo; những người nghèo đang sử dụng các nguồn tài nguyên thiên nhiên một cách quá mức bền vững. Tương tự như vậy, con đường phát triển mà Việt Nam đang theo đuổi để thoát khỏi đói nghèo đang đưa đất nước vào quá trình tăng trưởng kinh tế, công nghiệp và đô thị hóa. Như đã được thấy ở những nơi khác, con đường này thường dẫn đến những vấn đề về môi trường. Mỗi quan hệ qua lại giữa nghèo đói, môi trường và sử dụng các nguồn tài nguyên bền vững là trọng tâm của Chương trình DEA như đã được nhấn mạnh trong mục tiêu lâu dài của Chương trình:

4

“Đóng góp vào nâng cao mức sống và phúc lợi của các cộng đồng dân cư nông thôn và đô thị bằng việc đưa ra cách sử dụng bình đẳng và bền vững về môi trường, quản lý và bảo vệ các nguồn tài nguyên thiên nhiên đa dạng của Việt Nam.”

Các lĩnh vực chủ đề trọng tâm

Mục tiêu của Chương trình DEA Việt Nam sẽ đạt được thông qua các can thiệp vào bốn lĩnh vực chủ đề trọng tâm, cả bốn lĩnh vực này đều sẽ được hưởng lợi từ một hợp phần chính là Hỗ trợ Xây dựng Năng lực và Quản lý Chương trình:

Ảnh: Bredt Ite

5

1. Bảo tồn đa dạng sinh học/Quản lý các khu vực bảo tồn.

Bờ biển dài và sự trải rộng về độ cao và vĩ độ của Việt Nam đã góp phần vào sự đa dạng sinh học cao khác thường và một số lượng lớn các chủng loài bản địa. Tuy nhiên, môi trường sinh sống thuận lợi cho sự đa dạng này đang bị đe dọa bởi một số yếu tố như: chặt phá rừng, buôn bán động vật hoang dã, áp lực cao của dân số gia tăng và mở rộng đất canh tác nông nghiệp. Đối với những vấn đề này, Chương trình DEA Việt Nam sẽ hỗ trợ cho quản lý các nguồn tài nguyên sinh vật, thiết lập những khu vực bảo tồn, nâng cao ý thức và phát triển năng lực đối với bảo tồn đa dạng sinh học. Các cộng đồng chịu tác động sẽ được hướng dẫn tham gia vào việc triển khai các hoạt động này nhằm đảm bảo để những quan tâm về an toàn sinh kế và giảm nghèo sẽ được hòa nhập vào với công tác bảo tồn.

Ảnh: Bredt Ite

CHƯƠNG TRÌNH HỖ TRỢ MÔI TRƯỜNG CỦA ĐAN MẠCH CHO VIỆT NAM - 4 HỢP PHẦN, 15 DỰ ÁN:

Đến nay đã có 15 dự án trong các giai đoạn khác nhau của quá trình xây dựng hay triển khai theo bốn chủ đề chính:

Bảo tồn đa dạng sinh học và các khu bảo tồn:

Tăng cường quản lý các khu bảo tồn

Khu bảo tồn thiên nhiên U Minh Thượng và Phát triển cộng đồng

Bảo vệ rừng và Quản lý lưu vực (Nghệ An)

Bảo tồn đa dạng sinh học, vùng núi Bắc Trường Sơn

Xây dựng khu bảo tồn thiên nhiên Kê Gõ (Hà Tĩnh)

Rà phá mìn và bom chưa nổ tại tỉnh Quảng Trị

Quản lý bờ biển/các vùng biển được bảo vệ

Bảo vệ và phát triển vùng đất ướt ven biển (Đồng bằng sông Cửu Long)

Dự án thí điểm về các khu bảo tồn biển (Hòn Mun)

Môi trường đô thị và công nghiệp:

Quản lý môi trường tổng hợp, tỉnh Thái Nguyên

Nghiên cứu khả thi về quản lý rác thải rắn và chất thải bệnh viện tại Vinh và Cửa Lò - Nghệ An

Các biện pháp giảm ô nhiễm trong công nghiệp vật liệu xây dựng

Cải thiện môi trường trong các khu tập thể tại Hà Nội

Giao dục và nâng cao nhận thức môi trường và phát triển năng lực:

Giáo dục môi trường trong các trường học ở Việt Nam

Nâng cao năng lực cho Bộ KH&ĐT/Vụ KHGDĐT

Liên kết giữa các trường đại học Cần Thơ - Ảrthus về khoa học môi trường.

Để biết thêm thông tin xin liên hệ:

Đại sứ quán Vương quốc Đan Mạch

19 Điện Biên Phủ, Hà Nội, Việt Nam

Tel: +84 4 823 1888, Fax: +84 4 823 1999

email: ambadane@hn.vnn.vn

Website: www.dk-vn.dk

Vụ Khoa học, Giáo dục Môi trường

Bộ Kế hoạch và Đầu tư

2 Hoàng Văn Thụ, Hà Nội, Việt Nam

Tel: +84 (0) 804 3310, Fax: +84 4 843 5204

Ảnh: BirdLife

